

O scrisoare deschisă a lui Ion Omescu

Stimate tovarășe Radu Popescu,

Am întâlnit nu o dată în paginile acestei reviste vii care se numește „Teatrul” apeluri la seriozitate și la încredere reciprocă ce trebuie să domnească între realizatorii unui spectacol. Căci fără încredere, fără seriozitate, nimic de seamă nu se poate face. În lumina acestei prețioase idei, vă rog să găzduiți în paginile revistei alăturata scrisoare către directorul Teatrului Național „Vasile Alecsandri” din Iași.

Tovarășe Corneliu Sturzu,

Mă bucur întotdeauna când întâlnesc adevărul, în viață sau pe hârtie, pentru că sufletul nostru numai cu el se hrănește. M-a bucurat prin urmare curajul cu care ați recunoscut în „România literară” din 25.V. a.c., insuccesul primului Dv. an de directorat. „N-am realizat nimic”, așa spuneți. Permiteți-mi să vă explic de ce. Una nu este nici a afișelor care anunță la începutul stagiunii piese ce nu se vor juca niciodată, nici a teatrului, prea vechi și prea mare poate pentru calcule mărunte. De vină nu sînt nici actorii care v-au învățat desigur — sau vă vor învăța — ce este o repetiție, un rol, mai ales, sau un spectacol. Nici cabinierile, nici mașinistii. Una este, cred eu, a Dv.

Să vă dau un exemplu: prin contractul încheiat la data de 29 noiembrie 1969 între Teatrul Național „Vasile Alecsandri”, reprezentat prin Dv. și contabilul șef Aurel Chirilă pe de o parte — și subsemnatul pe de altă parte — se prevede obligațiunea mea de a juca rolul lui Hamlet în cursul stagiunii 1970—1971 și de a rămîne la dispoziția teatrului ce cu onoare conduceți, pînă la 1 ianuarie 1972. O fotocopie a respectivului contract se găsește la redacție și stă la dispoziția iubitorilor de cultură.

În scrisoarea Dv. din 22 mai a.c. (fotocopie la redacție) îmi reconfirmați intențiile ferme care au dus la stabilirea contractului, anunșîndu-mă că la 1 iulie „putem afișa distribuția”. Scrisoarea începe cu „dragă” și se termină „cu dragoste”. Vom vedea mai jos ce accepțiune dă un profesor de limba română acestor cuvinte.

După moartea regretatului Crin Teodorescu, care urma să semneze regia acestui spectacol, v-am trimis — pe data de 16 iunie — o scrisoare recomandată prin care, printre altele, vă comunicam că Sorana Coroamă ar consimți să preia sarcina acestui spectacol. Credeam că voi primi o telegramă fulger. Oricum director, la Tataruși sau la Paris, ar fi procedat așa, într-o situație similară. Nici un răspuns.

Las la o parte convorbirea telefonică avută cu Dv. după moartea lui Crin Teodorescu și prin care mă autorizați să o invit pe artista emerită Dina Cocea în spectacol. Asta, îmi dau seama, n-a fost decît un test psihologic, ați vrut să știți cît de departe poate merge credulitatea mea.

Las la o parte și deosebit de importantele modificări pe care le-am operat asupra traducerii textului în colaborare cu prof. universitar Leon Levițchi. Uă închipuiți, probabil, că sint fără nici un fel de ocupație și v-ați gândit să-mi dați una.

Fapt e că, întrerupându-mi repetițiile pe care le conduc la Teatrul „C. I. Nottara”, cu ultima mea piesă, și venind la Iași, am aflat de la pompierul teatrului că „Hamlet s-a vărsat”. Am crezut că își permite cu mine un „spirit de glumă”. Dar interesându-mă la Comitetul Județean pentru Cultură și Artă, mi s-a comunicat că piesa a fost înlocuită, în proiectul de repertoriu trimis ministerului, cu piesa Henric al IV-lea de același W. Shakespeare.

Aceasta însemna de fapt rezilierea, prin voință unilaterală, a contractului mai sus amintit. Și toată lumea era la curent în afară de mine, invitatul Dv. Eu mă găseam la fel de neștiutor ca bărbatul cu nevasta iubeată.

Aș putea să dau în judecată teatrul (angajat prin semnătura Dv.) pentru prejudiciul material pe care mi l-a pricinuit lăsându-mă cu buzele umflate la început de stagiune și mai ales pentru prejudiciul moral. Nu o voi face, desigur, pentru că este vorba de o instituție de care mă simt prea legat și pe scena căreia jucam Shakespeare la vremea când Dv. poate nu-l cetiserăți încă.

Ce a urmat știți: sesizări din partea mea, o scrisoare deschisă în revista „Cronica” (scoasă din pagină). La 9 iulie primesc o adresă scrisă din partea Comitetului Județean pentru Cultură și Artă, prin care sint înștiințat că „într-adevăr direcția T. N. intenționa să pună în scenă cu colaborarea Dv. (a mea, adică) piesa Hamlet, dar numai (s.n.) dacă va fi regizată de Grin Teodorescu”.

Acest numai însemna de fapt respingerea colaborării cu Sorana Coroamă. Dacă ați fi fost un om de teatru, mă indignam. Aș fi considerat acest răspuns drept o provocare, o bătaie de joc, sau — cum ar spune Hamlet — o șicană. Așa însă, încerc să vă înțeleg. Înseamnă că v-au crescut nebănuit de mult exigențele în ultima vreme: ca elanul marilor mistici, ca ambiția conchistadorilor. Pe cine să-l solicite? Pe Peter Brook? Pe Zefirelli? Eu i-aș aduce, dar mi-e teamă că pînă se suie în tren, vă răzgîndiți. Oricum, vă urez să faceți pentru prestigiul Teatrului Național din Iași, măcar jumătate (e mult — un sfert) din cit a făcut Sorana Coroamă.

În sfîrșit, pe data de 10 iulie, primesc și din partea teatrului o înștiințare, prin care mi se comunică rezilierea contractului. Dar nu asta mă frămîntă. Mor de curiozitate să știu ce somitate mondială ați găsit pentru montarea lui Henric al IV-lea. O să-mi spuneți și mie?

Toate acestea sint triste. E trist că nu vă aduceți aminte de contractele pe care le semnați, că nu vă stimulează decît somațiile, că puneți oamenii în situații penibile. Vi-l puteți închipui pe Radu Beligan, de pildă, tratîndu-și în chipul acesta invitații lui din această stagiune? Pe Ion Marinescu sau George Constantin? Cred că mai degrabă și-ar tăia o mină.

Bătrînii spuneau că pe cuvîntul omului trebuie să clădești biserică. Dar bătrînii se înșelau: uneori, nici un decor de carton nu se poate face. Poate nu sînteți încă familiarizat cu teatrul. Uă înțeleg și de data asta. În automobilistică, și eu confund ambreiajul cu carburatorul. E adevărat însă că nu mă sui la volan. Cum să vă spun, mi-e milă de mașină.

al dumneavoastră,

Ion Omescu

P.S. Mă uit la data scrisorii oficiale care vă poartă semnătura: 1 iulie. Încep să am remușcări. Mă uit și la data Oficiului poștal de expediție: 9 iulie. E clar, nu?

Nota redacției.

Publicăm această scrisoare la cererea tovarășului Ion Omescu, menționînd că vom respecta, conform uzanței, dreptul de răspuns.

